

Hari Huidini O umetnosti obmane

Kompletno razotkrivanje *modus operandi* gutača vatre, vatrootpornih ljudi, gutača otrova, krotitelja otrovnih gmizavaca, gutača mačeva, ljudi-nojeva, snagatora, itd.

Preveo

MILAN MILETIĆ

BUCKET

S ljubavlju, mom životnom saputniku, zvezdi koja je sa mnom gladovala, tokom godina koje smo proveli među „čudotvorcima“

mojoj supruzi

Predgovor

„Sva čuda“, govorio je Samjuel Džonson¹, „predstavljaju uticaj prefinjenosti na neukost“. Ipak, stvoreni smo tako da bi, bez nečega čemu bismo se čudili, ubrzo shvatili da je život jedva vredan življenja. Ta činjenica, neukost, ne približava blaženstvu, niti čini da „ono što je budalasto postane mudro“. Jer, i najmudriji čovek nikad ne prekoračuje plemenitost, i ne hvališe se da nema nečeg što on ne zna; naprotiv, što je mudriji, mnogo jasnije uviđa koliko ima stvari o kojima ne zna ništa. Što više zna, više će se čuditi.

Profesionalna strana mog života bila je neprestano beleženje razotkrivanja iluzija, koje su, nasuprot većini kojoj mnoge stvari izgledaju čudesne, za mene najobičnija svakodnevnica. Međutim, nikad nisam bio toliko opčinjen da bih se razmetao sopstvenom radoznalošću i ograničavao sopstveno istraživanje. U ovoj knjizi nalaze se priče o neobičnom svetu i nesvakidašnjim umetnicima, koje sam prikupio tokom mnogih godina istraživanja.

Mnogo je toga napisano o podvizima čudotvoraca, ali nije pruženo nimalo objašnjenja. Čoser² je, bez sumnje,

¹ Samjuel Džonson (1709–1784), engleski pesnik, esejista, romanopisac, književni kritičar, biograf i leksikograf. Hudini, očigledno, navodi iz Bosvelove biografije *Život Samjuela Džonsona*.

² Džefri Čoser (1343?–1400), engleski pesnik, filosof i diplomata, najviše upamćen po svojim *Kenterberijskim pričama*. U izdanju Bukefala: *Mlinareva priča*, 2015.

bio prvi koji se, s pažnjom, osvrnuo na čudotvorce i razobličio „kratke noge“ ovih popularnih idola. A od njegovog vremena, bezbrojna čuda, smatrana natprirodnim, bila su uveliko razotkrivana kao smicalice. Ipak, i danas, ako mistifikatoru nedostaje mašta kako bi izmislio neki novi, zaprepašćujući podvig, mirne duše može da se vrati opseni koju su tako voleli širom sveta, u svim vremenima. Može da imitira hinduističkog fakira koji se, hitnuvši konopac visoko u vazduh, uz pomoć dečaka penje sve dok se ne izgubi iz vidokruga. Može, čak, i da fotografiše svoj podvig. Kamera će šklocnuti; na filmu se ništa neće videti, kad se razvije; a to, slatkorečivo će objasniti umetnik, „dokazuje“ da je čitavo gledalište bilo hipnotisano! I može da bude sasvim uveren u to da će ga poštovaoci braniti i širiti glas o njemu.

Dakle, ne osećam potrebu da se izvinjavam zbog toga što na police s knjigama dodajem još jedan rad o čudotvorcima i čudesima. Posao mi je doneo prilično znanje o iluzijama, uz mnoge godine provedene među svakovrsnim ljudima sa pozornice. Moje poznavanje ovih prvih, kao i ono što sam naučio o psihologiji ovih drugih, donelo mi je izvesno preimućstvo u obelodanjivanju prirodnih objašnjenja podviga koji neupućenima izgledaju kao da su izvan ovog sveta. Pa čak i ako su moji čitaoci, takođe, previše dobro obavešteni da bi bili zainteresovani za opise postupaka raznih izvođača koji su meni izgledali vredni pažnje na ovim stranicama, nadam se da će se dobro zabaviti narednim zgodama i nezgodama svih tih neobičnih ljudi koji su nekada zbunjivali i najmudrije ljude svog vremena. Ako postignem makar i toliko, biću dovoljno nagrađen za svoj trud.

Hudini

Prvo poglavlje

Obožavanje vatre. – Gutanje vatre i otpornost na vrelinu. – Srednji vek. – Među Navaho Indijancima. – Hodanje po vatri u Japanu. – Red vatre na Fidžiju.

Vatra je uvek bila, i očigledno će uvek to ostati, najstrašniji od svih elemenata. Prvim plemenima, mora da je takođe bila veoma zagonetna; jer dok su zemlja, vazduh i voda uvek bili tu, vatra je dolazila i odlazila na, za njih, neoblašnjiv način. Iz toga, prirodno, sledi da običaj obogotvorenja svega što je primitivni um mogao da shvati, vodi direktno do kasnijeg poštovanja vatre.

Na kraju je čovek shvatio da vatra može da se proizvede trenjem, ali najraniji takvi postupci zahtevali su mnogo truda. Stoga su naši komotni preci, tragajući za načinom da „vatra održu u životu“, nema sumnje skovali plan, određujući po jednu osobu iz svake zajednice koja će, sve vreme, brinuti da se vatra ne ugasi. Ovaj plan imao je mnoge nedostatke i posle izvesnog vremena zamenjen je sredstvom koje je, u zdanjima podignutim u tu svrhu, vatru držalo u neprekidnom plamenu.

Grci su se klanjali kraj oltara takve vrste, koji su zvali Hestijin oltar, a kod Rimljani je to bio Vestin oltar. Sveta vatra bila je poznata kao Vesta, i njen plamen smatran je dokazom prisustva boginje. Persijanci su imali ovakvo zdanje u svakom gradu i svakom selu; a Egipćani, po jednu vatru u svakom hramu; dok su kod Meksikanaca, Naćosa, Peruanaca i Maja, „narodne va-

tre“ gorele na vrhu piramida. Na kraju se održavanje ovakvih vatri pretvorilo u sveti obred, a „Večna Svetla“ koja su nastavila da gore u sinagogama i vizantin-skim i katoličkim crkvama, možda su preživeli oblici ovih običaja.

Postoji teorija prema kojoj je sva arhitektura, javna i privatna, sveta i profana, otpočela izgradnjom zaklona za zaštitu svete vatre. To je, prirodno, ljude navelo da podižu i zdanja za sopstvenu zaštitu, i tako je porodično ognjište dobilo sopstveni rodoslov.

Po drugoj teoriji, čuvari svete vatre bili su prvi javni službenici, a od tog zametka, proistekla je komplikovana javna služba našeg vremena.

Obožavanje vatre bila je zaostavština od najranijih plemena; ali je na rozenkrojerima i filosofima vatre iz šesnaestog veka, pod vođstvom Paracelzusa, ostalo da uspostave konkretna religijska uverenja zasnovana na tome, pronalazeći u *Svetom pismu* ono što im je izgledalo kao glavni dokaz da je vatra bila simbol stvarnog prisustva Boga, kao na primer u svim slučajevima kad se govorilo o Njegovim posetama Zemlji. Dolazio je, ili u obliku plamena, ili u obliku vatre, okružen slavom, što se smatralo da označava isto.

Na primer: kad Bog poziva Mojsija na Sinajskoj gori (*Izlazak* XIX, 18), „jer siđe na nju Gospod u ognju“. Mojsije, prepričavajući ovaj događaj, kaže: „I progovori Gospod k vama ispred ognja“ (*Zakoni ponovljeni* IV, 12). Ponovo, kad se anđeo Gospodnji javio Mojsiju u ognjenom plamenu iz kupine, „a kupina ognjem gori, a ne sagorijeva“. Vatra Gospodnja progutala je žrtvu prinesenu Aronu (*Knj. Lev*, IX, 24), žrtvu Gedeonovu (*Sudije*, VI, 21), žrtvu Davidovu (*1 Dnev* XXXI, 26), i onu pri osvećenju Solomonovog hrama (*2 Dnev*. VII, 1).

A kad je Ilija prineo svoju žrtvu kako bi dokazao da Bal nije bio Bog, „tada pade oganj Gospodnji i spali žrtvu paljenicu i dva i kamen i prah, i vodu u opkopu popi“ (1 Car. XVIII, 38).

Budući da su se žrtve, od najranijih dana, smatrale hranom prineto bogovima, bilo je sasvim logično smatrati da je, kad vatra s Neba padne na ono što je prineto, sam Bog došao i uzeo ono što mu pripada. Tako su sledbenici Paracelzusa, i drugi koji su poštovali vatru, tražili, i kako su verovali, uspeali da se domognu najjačeg punomoćja za nastavak obožavanja vatre drevnih plemena.

Prema Hagravu Jeningsu iz „Rozenkrojcera“, teosofi su, dušu nazivali vatrom uzetom iz okeana svetlosti, a u skladu s drugim filosofima vatre, verovali da su sve shvatljive stvari, i telesne i duševne, iznikle iz vatre kojoj će se na kraju i vratiti; a ta vatra bila je poslednji i jedini poznati Bog.

Uzgred, mogao bih da skrenem pažnju na činjenicu da se Đavo, tobože, nastanio u istom ovom elementu.

Neke od tajni otpornosti na vrelinu, kakvu upražnjavaju tričavi i beznačajni izvođači iz vremena u kojem živimo, tajne prikupljene pod zajedničkim nazivom „Gutanje vatre“, mora da su bile poznate u najranijim vremenima. Da citiramo iz Čembersove³ *Knjige o vremenima*: „U antičkoj istoriji, nailazimo na nekoliko primera ljudi koji su imali sposobnost da dotiču vatru a da se ne oprlje. Dijanine sveštenice u Kastabali, u Kapadokiji, bile su poštovane u javnosti zbog hodanja po usijanom gvožđu. Herpi, narod iz Etrurije, hodali su

³ Robert Čembers (1802–1871), škotski autor i izdavač, uz svog brata Vilijama, veoma uticajna ličnost sredine devetnaestog veka. Takođe, nepotpisani autor knjige *Na razvalinama postanja*.

po usijanoj žeravici na godišnjoj proslavu na planini Sorakti, i tako potvrđivali svoju božansku prirodu, osiguravali sebi izvesne privilegije od rimskog Senata, između ostalog, oslobađanje od vojne obaveze. Jedna od najzaprepašćujućih priča iz starine, u 'Zendi – Vesti', povezuje se sa Zaratustom koji je, kako bi opovrgao svoje klevetnike, dopustio da mu telo poliju rastopljenim olovom, ne zadobivši nijednu ranu“.

Za mene, „zaprepašćujući“ deo ove priče nije sam podvig, jer njega je više nego lako izvesti, nego činjenica da je tajna bila poznata u tako rano doba, koje najveći autoriteti smeštaju između 500. i 1000. godine pre nove ere.

Smatra se da najstariji zabeležen slučaj reda vatre, iz naše ere, potiče iz četvrtog veka. Simplicije, biskup Otena, koji se oženio pre postavljenja, nastavio je da živi sa svojom ženom, a kako bi pokazao platonsku čistotu njihovog odnosa, stavljao je užareno ugljevlje po svom i ženinom telu, bez ikakvih ozleda.

Da su srednjovekovni sveštenici – koji su optuženike navodili da vezanih očiju hodaju po usijanim raonicima ili da drže vrelo gvožđe u rukama – bili u posedu tajnog trika, jasno pokazuje činjenica da je, pošto su presude bile ukinute, njihove tajne metode objavio Albert, grof od Bolštata, poznatiji kao Albert Veliki, ali ponekad i kao Albert Tevtonik, čovek raznovrstan po zahvatu istraživanja i naporima za širenje znanja.

Ove tajne biće potpuno objašnjene u poglavlju o istoriji u vezi s arkanom gutača vatre (Šesto poglavlje).

Iz *Njujorškog godišnjaka* za 1885. godinu, prenosi sledeće:

Čuveni ples oko vatre Navaho Indijanaca, često opisivan kao da obuhvata neku vrstu istinske nekro-

mantije, objašnjava stvarni posmatrač. Istina je, kaže on, da goli posvećenici skaču tamo-amo oko velike logorske vatre, s upaljenim prućem u rukama, i prlje sopstvena i tela svoje sabraće, sve na najslikovitiji i najmahnitiji način; međutim, oni kožu najpre, u tankim slojevima, premazuju glinenom bojom koja ne može tako lako da se upali.

Jedan ilustrovani članak pod naslovom „Obredi fanatičnih hodača po vreloom kamenju u Japanu“, autora V. S. Džejmsona Rida, u čikaškom Moreplovačkom nedeljniku, od 27. septembra 1903. godine, predstavlja izvanredan slučaj lakovernosti dobro obaveštene osobe, kada je sasvim običan trik tako lukavo predstavljen i obavijen atmosferom okultnog, da sam prisiljen da pred svoje čitaoce iznesem nekoliko zaprepašćujućih odlomaka iz priče g. Rida. Ovaj čovek, po svemu sudeći, teška srca bi se odvojio od deset centi kako bi prisustvovao nastupu gutača vatre u sporednoj cirkusoj predstavi, ali bi, pošto proputuje pola sveta, platio čitav dolar i protraćio sate i sate posmatrajući fanatično bavljanje malog, ukočenog, japanskog sveštenika, samo kako bi video „Hi-Vatari“ – što je običan trik hodanja po vreloom ugljevlju – i potom ga zabeležio kao „osmo svetsko čudo“, premda bi, da se pomučio da stvar makar površno istraži, otkrio da je tajna ovog trika obelodanjena vekovima ranije.

F. Rid je autor tvrdnje da su obredi hodanja po usijanom kamenju šintoističkih sveštenika „odavno jedna od nerešivih zagonetki za svet nauke“, i dodaje: „Ako se ikad zateknete u Tokiju, i uspete da odvojite nekoliko minuta, nipošto nemojte da propustite priliku da prisustvujete makar jednom izvođenju „Hi-Vatari“ (hodanje po usijanom kamenju, i to je zaista ono što se do-

HUDINI, LEGENDARNI MAĐIONIČAR

Edgar Alan Po, u jednom od svoji vedrijih raspoloženja, sastavio je priču pod naslovom *Kako napisati članak u stilu Blekvuda*, u kojoj, ne propuštajući priliku da ismejava prostotu, u liku izvesnog učenog urednika iznosi brojne predloge svojoj neukoj posetiteljki, o tome kako da i sama započne karijeru opsenara. Čovek bi pomislio da se autor, inače okoreo u fikciji i izmišljotinama dostojnim jednog Minhauzena, toliko udaljio od stvarnosti da je počeo da trabunja o gutačima opijuma i ljudima koji se peku u furuni i odatle izlaze kao preporođeni. Pišući svoju knjigu bezmalo ceo vek posle Poa, Huidini nam posvedočuje o najcrnjoj stvarnosti Poove priče. Jer, ispostavlja se da ljudi ne samo da su se pekli u furunama, gutali opijum, nego su još štošta radili, često kako bi preživeli varajući svet, a često iz čiste radoznalosti i bezumlja ispitivali granice sopstvene izdržljivosti. Danas, osamdeset godina posle Huidinijeve smrti, i gotovo sto šezdeset od Poove, svet ne samo da tone u još crnje iluzije, nego izgleda nipošto ne želi da se od njih rastane. Jedino što su današnje iluzije, možda, ubitačnije od onih kojima su se opijali naši očevi i dedovi, a možda bez njih više ne bismo mogli dalje. Tu nam Hari Huidini može biti od pomoći, makar koliko da lepše usnimo.

Celog svog života, Hari Huidini izjavljivao je da se rodio 6. aprila 1874. godine u Epltonu, u američkoj državi Viskonsin. Istina je da se rodio kao Erih Vajs, i to 24. mar-

ta 1874. godine, ali u Budimpešti. Otac mu je bio Majer Samjeul Vajs, duhovni učitelj, a majka Sesilija Štajner. Erih im je bio prvo dete, međutim, ostaje nejasno koliko dece su imali, i pored činjenice da je šestoro njih preživelo i stasalo. Nadajući se boljem životu, Majer se iseljava u Ameriku, gde uz pomoć prijateljskih veza uspeva da dobije rabinsko mesto u maloj jevrejskoj zajednici u Epltonu, s godišnjom platom od 750 dolara. Njegova porodica priključila mu se, najverovatnije, 1876. godine, u vreme kad je Erih tek prohodao. Priče o tome da je Erih u Epltonu izvodio trikove nikada nisu potvrđene, i premda je njegova majka tvrdila da je on, kao dete, već umeo da otvori zaključani špajz kako bi se domogao kolača i slatkiša koje je ona pripremala, to ostaje više kao legenda. Kada je Erihu bilo osam godina, porodica se seli u Milvoki, gde je Erih, od malih nogu, bio prinuđen da pomaže u porodičnim prihodima, pa je prodavao novine i čistio cipele. Istovremeno, u slobodno vreme, bavio se atletikom i isprobavao razne akrobacije. Kasnije, kao već priznat, tvrdio je da je 28. oktobra 1883. godine, prvi put nastupio pred publikom, kada je izveo vežbu na trapezu, noseći crvene čarape koje mu je ištrikala majka. Kao dvanaestogodišnjak, pobegao je od kuće, prebacivši se vozom do Kansas Sitija, ali o tome gde je boravio i kako je provodio vreme, ništa se ne zna. Godinu dana kasnije, priključio se porodici koja se u međuvremenu preselila u Njujork, u stalnoj borbi za opstanak. U to vreme, obavljao je različite poslove – bio je raznosač, cepač karata, fotografski pomoćnik; ipak, zajedno s bratom Teodorom (to jest, rođenim kao Ferenc), počeo je da se zanima za magiju. Erihov idol bio je slavni francuski mađioničar Rober-Hudin. Kad je otpočeo s javnim izvođenjem svojih mađioničarskih trikova, uz prezime svog idola dodao je slovo „i“ i prozvao se Hudini. Njegovo novo ime, Hari, po svoj prilici, američka je verzija njegovog nadimka iz detinjstva.

Profesionalnu karijeru, pod imenom Hari Huidini, započeo je u 17. godini, izvodeći mađioničarske predstave pred građanskom publikom, u plesnim dvoranama, pored cirkuskih šatri, kao i u zabavnom parku na njujorškom Koni Ajlendu. Tu je, ponekad izvodio čak i 20 predstava dnevno. U početku, radio je s bratom Teodorom, i tada su se zvali Braća Huidini. Međutim, pošto je upoznao Beatrisu Rejmond, mladu pevačicu i plesačicu koja je takođe pokušavala da se probije u svetu zabave, započeo je solo karijeru, uostalom kao i Teodor, koji je uzeo ime Hardin. Hari i Beatrisa do kraja su ostali privrženi jedno drugom. Ona se starala o njemu i svakodnevnim životnim potrebama, a on je nju uvek isticao kao zaslužnu za njegov uspeh. Pri tom je razvio neobičnu naviku da joj svakodnevno ostavlja svojeručno ispisane ljubavne poruke. Godine 1895, Huidinijevi se priključuju cirkusu Braće Velš, ali svega na šest meseci. Hari je izvodio mađioničarske trikove, a Beatrisa je pevala i plesala, a u paru su izvodili trik „Metamorfoza“, kada su zamenjivali mesta u zaključanom prtljažniku. Nezadovoljan srazmerno malim učinkom tačke, Hari je nastavio da radi na novim stvarima i da razvija svoj glas i umeće pravog zabavljača. Postao je pravi majstor za lisice. Kad bi stigli u novi grad, Huidini bi javno izjavljivao da će se osloboditi svih lisica koje obezbedi lokalna policija. Njegove izvanredne predstave s oslobađanjem od lisica privlačile su ogroman broj ljudi na njegove predstave. U to vreme nudio je 100 dolara svakome ko obezbedi lisice kojih neće uspeti da se oslobodi; međutim, ispostavilo se da nikada nije bio primoran da isplati novac. Ubrzo je, zbog svojih složenih predstava i velikog publiciteta, postao zvezda vodvilja, nastupajući širom Sjedinjenih Država. Međutim, nezadovoljan tom količinom slave, Huidini odlučuje da se oprobja i u Evropi.

Godine 1900, Huidinijevi odlaze u Englesku, s novcem dovoljnim za nedelju dana. Isprva je uspeo da osigu-

ra nastup u pozorištu u Londonu, ali njegov pravi uspeh došao je tek pošto se uspešno oslobodio lanaca kojim je bio vezan za stub i lisica koje mu je namakao Skotland Jard. Njegova slava, potom se tako proširila da je tamo nastupao u sledećih šest meseci. Rasprodate predstave uskoro su usledile u Nemačkoj i širom Evrope. Gde god bi se pojavio, Huidini je tražio od policije da ga lisicama zadrži, ali bi uvek zbunjivao vlasti i uspevao da umakne. Kako bi još više povećao popularnost, skakao je u reku s lisicama na rukama i vezan lancima. A da bi povećao nezvesnost, ostajao je pod vodom taman toliko da posmatrači pomisle da nije uspeo da se izbavi, da bi potom izranjao, vitlajući lancima iznad glave.

Pet godina kasnije, pošto se vratio u Sjedinjene Države, već je stekao međunarodnu slavu. Među zapanjujućim podvizima, kojima je skrenuo pažnju na svoj povratak među Amerikance, Huidini je uspeo da umakne iz zatvorske ćelije u kojoj je čuvan ubica predsednika Garfilda, zatim se izmigoljio iz ludačke košulje dok je visio naopačke i umakao iz zakovanog sanduka zaronjenog u vodu. U jednoj od stalnih tačaka njegovog programa, Huidinija bi zakovali u ogroman kanister za mleko, napunjen vodom, i, pošto bi navukli zavesu, on bi obično uspevao da se izbavi za tri minuta, mada bi često ostajao iza zavesu i po pola sata, unoseći dramatičnost u čitavu predstavu. Jednom, u Engleskoj, zatražio je da umesto vode sipaju pivo, ali kao zakleti trezvenjak, nenaviknut na dejstvo alkohola, bio je primoran da zatraži od svog pomoćnika da ga izbavi, što je bio jedan od njegovih retkih neuspeha.

Huidini je bio takvog sklopa da je bio u stanju da izvodi svoje složene tačke i pri tom ostane u izvanrednom telesnom i duševnom stanju. Kako bi uvećao sposobnost da zadrži dah, ugradio je ogromnu kadu u svojoj kući, kako bi svakodnevno vežbao. Time je uspeo da postigne to da levu ruku koristi gotovo isto tako dobro kao desnu. Iz-

vodio bi trikove s kartama i novčićima, ne gledajući, ili bi stopalima vezivao nerazmrsiv čvor. Odlučan da ostane na vrhu, stalno je usavršavao tehnike kojima je već ovladao i neprestano izmišljao i razvijao nova i sve drskija oslobađanja od lanaca, lisica, katanaca i zakovanih sanduka. Kako mu je reputacija rasla, tako je preuzeo vodeću ulogu među mađioničarima. Bio je predsednik Društva američkih mađioničara i osnivač Kluba mađioničara u Londonu. Velikodušan prema kolegama, bio je ljubomoran na svakog ko bi pokušao da imitira njegove tačke s oslobađanjem. Iako poznat kao prisan i topao, imao je neverovatan ego, mogao je da bude dirljiv i džangrizav u isti mah, a često je svojim pomoćnicima pokazivao svoju nasilničku stranu.

Godine 1909, pošto su braća Rajt dokazala da je moguće da ljudi lete, Huidini se neobično zainteresovao za avione. Kad je kupio avion, istog časa naučio je da vozi automobil samo kako bi brže stizao do aerodroma. Godinu dana kasnije, 1910, postao je prvi čovek koji je uspešno leteo iznad Australije. Međutim, neznano zašto, posle tog leta naglo mu je opalo interesovanje za letenje, i osim toga, nikada više nije vozio automobil. Huidini je, takođe, bio veliki kolekcionar; sakupljao je brave, mađioničarski pribor, autografe, predmete istorijske vrednosti i, naročito, knjige. Nakupio je toliko knjiga da je zaposlio bibliotekara s punim radnim vremenom da se stara o njima. Govorilo se da je na svoja putovanja nosio na stotine knjiga.

Kada je Amerika ušla u rat, 1917. godine, Huidini je pokušao da se prijavi u vojsku; međutim, odbijen je zbog svojih 43 godina. Onemogućen da se bori, Huidini je davao besplatne predstave za vojnike, uspevajući da mu, tobože, pet zlatnih dolara padnu s neba, i odmah ih bacao u publiku. Navodno je na taj način razdelio 7000 dolara.

Posle rata, Huidini se posvetio glumi, pojavljujući se u filmskom serijalu od 13 nastavaka, pod nazivom *Majstor*

misterije. Potom je, zbog uspeha ovog serijala, unajmljen da napravi dva filma, ali pošto su veoma loše prošli, Huidini se ostrvio na filmsku kompaniju, posle čega je planirao da snima sopstvene projekte. Međutim, posle skromno primljenih filmova, *Čovek iz pozadine* i *Heldejn iz tajne službe*, priznavši neuspeh, Huidini se povukao iz poslova s filmom.

Sa ženom, živio je u Njujorku, i budući da nisu imali dece, s njima je živela Huidinijeva majka, s kojom je bio veoma blizak, stoga ga je njena smrt, 1913. godine veoma potresla. Delimično usled smrti majke, Huidini je obnovio nekadašnja interesovanja za spritualizam, to jest, takozvanu sposobnost opštenja s umrlima. Želeo je da veruje da je takvo opštenje moguće, ali je, istovremeno, bio dobro upoznat s mađioničarskim trikovima kojima su vešti prevaranti zaludivali publiku. U to vreme, iz tog zanimanja za spritualizam, Huidini je razvio prijateljstvo s Arturom Konanom Dojлом, koji je čvrsto verovao u mogućnost opštenja s mrtvima. Dojl je bio uveren da Huidini, svojom ogromnom duhovnom snagom, uspeva da izvede svoje čuvene tačke i odbijao je da prihvati Huidinijeva poricanja i objašnjenja. Međutim, na kraju se ovo prijateljstvo završilo međusobnim napadima u štampi.

U jesen 1926. godine, Huidini je imao spreman nov program. Bila je to dvoipčasovna predstava s mađioničarskim trikovima, razotkrivanjem spritualizma, bekstvi-ma iz zakovanog sanduka i mučenje vodom na kineski način. Sredinom oktobra, turneja je pošla naopako, njegova žena Beatrisa teško se otrovala i Huidini je, strahujući za njen život, probdeo čitavu noć uz nju. U vreme kad su stikli u Olbani, u državi Njujork, Huidini već tri noći nije spavao. Potom se zbila nezgoda za vreme predstave, ali je Huidini odbio medicinsku pomoć, želeći da dovrši predstavu. Potom je celu noć probdeo zbog bolova u nozi. Turneja se i pored toga nastavila, gostovanjem u Mon-

trealu, u Kanadi. Ignorišući savete lekara da neizostavno prekine s aktivnostim, Huidini se striknto pridržavao svog rasporeda, uključujući i predavanje na MekDžilovom univerzitetu. Tu je upoznao nekog studenta umetnosti koji mu se pohvalio svojim crtežom koji je verno prikazivao velikog majstora. Pošto ga je pozvao da mu se sutradan pridruži u svlačionici, iza pozornice, ovaj se pojavio sa još dva prijatelja, od kojih je jedan, u neobaveznom ćaskanju, pitao Huidinija da li je tačno da on može da podnese svaki udarac iznad struka, uključujući i glavu. Pošto je priznao da je to istina, i ne obazirući se na skorajšnju povredu i iscrpljenost, Huidini mu je dopustio da se i sam u to uveri. Pridižući se, ali pre nego što je imao vremena da zategne trbušne mišiće, ovaj student ga je triput zaredom udario u stomak, od čega se Huidini srušio, smrtno ubledeo u licu. Međutim, i pored bolova, Huidini je održao predstavu, ali su se uveče bolovi pojačali. Ipak, odbio je da pozove lekara.

Sledećeg dana, drhteći i sav okupan znojem, Huidini je izveo još dve predstave, pre nego što se trupa uputila u Detroit. Kad je konačno prihvatio da poseti lekara, predložena je neodložna hospitalizacija. Huidini je predlog, i pored visoke temperature, odbio i održao najavljenju večernju predstavu. Potom se konačno saglasio s hospitalizacijom. Operacijom je otkriveno naprsnuće slepog creva, u ono vreme, pre pronalska antibiotika, fatalnog u Huidinijevim godinama. Posle još jedne operacije, Huidini je imao veoma male izgleda da preživi. Njegove poslednje reči bile su: „Umoran sam od borbe... izgleda da će me ovo dokrajčiti“. Hari Huidini umro je 31. oktobra 1926. godine. Sahranjen je u Njujorku, uz prisustvo hiljade ožalošćenih poštovaoca.

Milan Miletić

Sadržaj

Predgovor	9
Obožavanje vatre. – Gutanje vatre i otpornost na toplotu. – Srednji vek. – Među Navaho Indijancima. – Hodanje po vatri u Japanu. – Red vatre na Fidžiju	11
Votonov Čistač palube iz Indije. – Ričardson, 1667. – De Hajterkit, 1713. – Robert Pael, 1718–1780. – Difur, 1783. – Kveksalber, 1794	21
Devetnaesti vek. – „Čudesna pojava“. – „Nezapaljivi Španac, senjor Lioneto“, 1803. – Džozefina Đirardeli, 1814. – Džon Bruks, 1817. – V. S. Hoton, 1832. – J. A. B. Čilinski, 1841. – Šamuni, ruski daždevnjak, 1869. – Profesor Rel Meb, 1876. – Riveli (umro 1900)	30
Majstor Šaber, 1792–1859	38
Gutači vatre. Čing Ling Fu i Čing Ling Su. – Gutači vatre zaposleni kod mađioničara: Čovek-daždevnjak, 1816. – Gosp. Karlton, profesor hemije, 1818. – Gospodica Kasilis, uzrasta devet godina, 1820. – Čudo Afrike, 1843. – Smrt Linga Luka i Jamadeve, tokom Kelerove svetske turneje, 1877. – Dvojniki Linga Luka, 1879. – Električno dejstvo, Salambovi. – Bueno Kore. – Del Kano. – Barnelo. – Edvin Forest kao vatrootporni čovek. – Elder Sotern kao gutač vatre. – Sumrak umetnosti	51
Arkana gutača vatre: Formula Alberta Velikog. – O Hokus-pokusu. – Ričardsonov postupak. – <i>Philopyrphagus Ashburniensis</i> . – Usisavanje varnica, dima i plamena. – Puštanje prirodnih gasova. – Otkrića profesora Sementinija. – Zagrizanje usijanog gvožđa. – Prženje u usijanom kavezu. – Šeberova peć. – Jedenje ugljevlja iz vatre. – Ispijanje zapaljenog ulja. –	

Žvakanje rastopljenog olova. – Žvakanje usijanog sumpora. – Lice u plamenu. – Paljenje papira sopstvenim dahom. – Ispijanje kipuće tečnosti i gutanje rastopljenog voska	61
Sferično stanje tečnosti. – Zašto ruka može da se umoči u rastopljeni metal. – Načela vatrootpornosti u praktičnoj primeni: Aldini, 1829. – U prvim vatrenim obračunima. – Temperature koje telo može da izdrži.	75
Gutači mačeva: Kliko, Delno Fric, Deodota – gutač žileta, gutač kišobrana, Vilijam Dempster, Džon Kaming, Edit Kliford, Viktorina.	85
Gutači kamenja: Silesija u Pragu, 1006; Franko Batalja, oko 1641; Platerov prosjačić; Avinjonski litofag oca Paulijana, 1760; „Jedini na svetu“, London, 1788; Španci u Londonu, 1790; tajna za dva i po penija; Japanski trening. – Gutači žaba: Norton; Engliš Džek; Bosko; gutač zmija; Bilingtonovo uputstvo za džellate; Kapetan Vitro. – Izbacivanje vode; Blez Manfred, oko 1650; Floram Maršan, 1659	94
Krotitelji otrovnih gmizavaca: Tardo; Gospođa Lern, trgovac zvečarkama. – Ser Artur Tarlo Kaningam o zmijskim protivotrovima. – Otrovnii Džek. – Vilijam Oliver, 1735. – Savet Kornelija Hajnriha Agripe (1480–1535). – Australijska priča o zmiji. – Različiti protivotrovi	107
Snagatori iz osamnaestog veka: Tomas Topam (umro 1749); Džojls, 1703; Van Eskeberg, 1718; Barsaba i njegova sestra; Italijanski ženski Samson, 1724; „Ženica iz Ženeve“, 1751; Belzoni, 1778–1823.	119
Najjači ljudi današnjice: Čarls Džeferson; Luis Kir; Džon Gran Marks; Vilijam Liroj. – Kralj eksera, Čovek-čekić; Aleksander Vejer; meksički Bili Vels; nepromišljeni Italijan; Vilson; Herman; Samson; Sendo, Juka, Lablanš; Lulu Herst. – Džordžija Magnet, Električna devojka, itd; Eni Ebot, Mati Li Prajs. – Sumrak nakaza. – Petparačka pozornica.	130
Milan Miletić: <i>Hudini, legendarni mađioničar</i>	145